

گفتگوی اختصاصی امیر پریزاد

به تاریخ بیست اردیبهشت 1387

با دکتر منوچهر مشتاق خراسانی پیرامون بزرگداشت فردوسی

پرسش : نقش نبرد و جنگ افزار در شاهنامه

پاسخ : شاهنامه اثر بزرگ شاعر حماسه سرای ایران، فردوسی، پیشگام احیا و پاسداری زبان پارسی، سرشار از نکات ظریف و اطلاعات مهمی است که همواره میتواند راه گشای تحقیقات مختلف پژوهشگران هنر، فرهنگ و تاریخ ایران باشد.

آمار بازدید کننده

خرد: ترازو: فقر. دیدگاه خود را از

سه کلمه تاسه صفحه برایمان بنویسید

mhoseini@gmil.com

حماسه شاهنامه، گواه بر سنت جنگاوری و سلحشوری ایرانیان است که به دوران پیش از اسلام برمیگردد و همانقدر که از لحاظ فرهنگی دارای ارزش و مقام والایی بوده و باعث افتخار ما ایرانیان است، به همان اندازه در آشکار سازی قدر و اهمیت جنگ آوری و سلحشوری ایرانیان در طول تاریخ مورد اهمیت است. چرا که این سنت، عامل دفاع یک ملت از کشور خود است.

یکی از خصیصه های عالی فرهنگ پارسی در طول تاریخ، تاثیر عمیق و قوی حتی بر روی متجاوزان خود می باشد که بعدها پادشاهان ایران میگشتند بدین دلیل چنانچه مشهور است، شاهنامه به عنوان سمبلی برای مشروع و قانونی ساختن حکومت حکمرانان و پادشاهان ایران گردید. هر پادشاه، بهترین خطاطان و نقاشان را برای کتابت و مصور کردن شاهنامه ای که به وی منصوب میشد میگماشت. و بدین صورت تعداد بسیار زیادی نسخه شاهنامه از دوره های متعدد باقی مانده است.

تحقیقات دانشمندان بسیاری در جهت تاویل و تفسیر معنای حماسه های شاهنامه انجام گردیده و شخصیت افسانه ای رستم سلحشوران بسیاری را در میادین رزم همراهی کرده و نیز ورزشکاران باستانی هنوز با نوای مرشدانی به تمرین می پردازند که تصنیف خود را از شاهنامه برگرفته اند.

نسل های بسیاری از ایرانیان با داستانهای شاهنامه بزرگ شده اند و نوای اشعار شاهنامه در لحظه لحظه زندگی ایرانیان جاری بوده است.

امروزه یکی از مشکلات عمده در فهم و درک شاهنامه، سختی و دشواری تصور کردن انواع مختلف اسلحه و تکنیک رزمی است که فردوسی در حماسه های خود ذکر کرده است.

با توجه به این امر که فردوسی ابتدا این حماسه را برای حکمران سامانی مینوشت، بسیاری از محققین به این اشتباه می افتند که وی، ارتش، جنگاوری و جنگ افزارهای این دوره را توصیف کرده است. اما باید در نظر داشت که فردوسی اساس افسانه های خود را بر مبنای داستانهای بازگو شده

توسط دهقانانی که جانشینان حکومت ساسانی بوده اند ، قرار داده است . حتی زمانیکه ما به این نکته نیز توجه کنیم که فردوسی حماسه خود را بر اساس اشعار دقیقی نوشته است ، با این احتمال روبرو هستیم که شاهنامه مبنی بر رسوم ساسانی و یا حتی سلسله های قدیمی تر نوشته شده است .

در حقیقت ما با مجموعه ای از نام ها ، اصطلاحات و تکنیکهای رزمی از دوران باستان تا دوره غزنوی همراه با تغییر و تحولاتی که در گذر زمان پیدا کرده اند مواجه میشویم که حکایت از آیین و رسوم جنگاوری و دلیری ایرانیان دارند .

همانطور که میدانیم شاهنامه سرشار از داستان های حماسی است و دارای لغات و اصطلاحات تخصصی بسیاری در زمینه جنگ افزار ، تکنیک ها ، جنگاوری و صف آرایی میباشد .

به همین دلیل یکی از منابع بسیار مهم برای مطالعه و مقایسه با دیگر کتب مربوط به جنگاوری ایران است که در بررسی سیر تکاملی سلاح های سرد و نیز روش های مختلف رزم و جنگ مفید میباشد .

به عنوان مثال در شاهنامه به انواع مختلف گرز ؛ همچون گرز گاو پیکر ، گرز گاو چهر ، تکنیک های نیزه زنی ، انواع جوشن ، همچون جوشن ز چرم پلنگ ؛ و اسامی و تکنیک هایی از این قبیل بر میخوریم .

در طی سالها تحقیق و پژوهش متن شاهنامه ، تمامی لغات و اصطلاحات مرتبط را جمع آوری کرده، در لغت نامه ام معرفی و اطلاعات دقیق و جامعی راجع به این ابزارآلات جنگی و جنبه های مختلف کاربردی یا سمبلیک آنها آورده ام .

یکی از نتایج مثبت این پژوهش قابل فهم شدن شاهنامه و نیز دیگر کتب دارای لغات مربوط به جنگ افزار برای عموم خوانندگانی است که آشنایی با سلاح و جنگ افزار ندارند .

به عنوان مثال فردی که نام جوشن و نیز زره را در شاهنامه میخواند آگاهی از تفاوت ها و ویژگی های منحصر به فرد هر کدام از این دو وسیله دفاعی را ندارد و نیز حتی اگر به لغت نامه های عمومی موجود مراجعه کند به شناخت درست و دقیقی نمیرسد .

همانطور که اگر به کلمه شمشیر در شاهنامه برخورد کند از این مسئله آگاهی ندارد که این سلاح در دوره ای که شاهنامه سروده شده است چگونه بوده و دارای چه فرم ، شکل و انواعی بوده است . و یا آنکه متوجه نخواهد شد منظور کدام نوع از شمشیر بوده ؛ مستقیم ، منحنی . چرا که شمشیر نیز همچون سایر جنگ افزارها در گذر زمان تغییرات بسیاری داشته ، همانطور که در دوره سامانی دارای خمیدگی کمی بوده و بتدریج به انحای آن افزوده شده است . در مثالی دیگر میتوانیم به اصطلاحاتی چون " بَن نیزه زدن " و یا " دو زاغ کمان را بر زه نهادن " اشاره کنیم که یک خواننده عادی موجه نخواهد شد که منظور از زاغ چیست و یا بَن نیزه زدن چه نوع تکنیکی در نیزه زنی میباشد .

بطور کلی من در بررسی شاهنامه اهداف مختلفی را دنبال کردم که از این قرار است :

- بررسی سیر تکاملی انواع مختلف جنگ افزار و سلاح سرد .

- معرفی لغات و اصطلاحات تکنیکی رزمی و جنگ افزارها در شاهنامه .

- توضیح و تفسیر معنای دقیق، فرم و شکل هر سلاح .

- بررسی انواع فنون رزمی ذکر شده در متن .

- قابل فهم کردن هرچه بیشتر متون .

یکی دیگر از اهداف من احیای هنرهای رزمی قدیمی و باستانی ایران است که در این راستا یکی از مهمترین قدم هایی که میبایست برداشته شود معرفی سمبل ها و الگوهای ایرانی و بررسی و توضیح انواع سلاح ها و تکنیک های رزمی در طول تاریخ بود که بررسی متون کهن و نیز شاهنامه سهمی بسزا در پیشبرد این هدف داشت تا سطح آگاهی مردم به حدی برسد که به جای تقلید از الگوهای رزمی

چینی، ژاپنی و کره ای، در آینده الگوهای فرزندان ایران، پهلوانان و رزمنده هایی چون رستم، گیو، توس و گشتاسپ باشند. شاهنامه آنچنان غنی و سرشار از اطلاعات در زمینه های مختلف میباشد که سالها تحقیق و پژوهش در به رخ نمایاندن این گنجینه و میراث ملی کافی نمیشود.

در اینجا به این نکته نیز اشاره کنم که ایرانیان سنت بسیار با ارزش ساخت اسلحه و و جنگ افزار با بهترین کیفیت را داشته اند. بسیاری از این اسلحه ها خود شاهکارهای هنری بوده اند.

اکنون زمان آن فرارسیده است که ایرانیان قدر و ارزش این سنت کهن و دیرینه را احیا کنند، چراکه این جنگ افزارها نه تنها شاهکارهای هنری بوده اند بلکه به راستی بازماندگان واقعی فرهنگ و میراث ایرانی هستند.

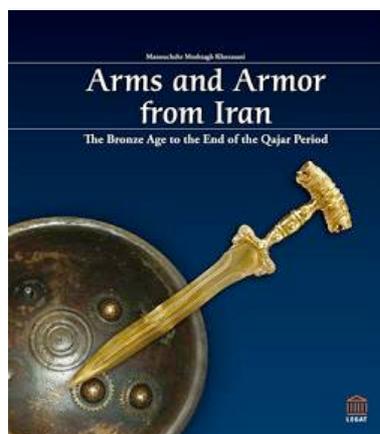
این جنگ افزارها نماینده و نشانگر روح والای رستم است که کشورمان را در طول قرنها آشوب و التهاب زنده نگاه داشته است. جنگ افزارهای ایرانی به حق هنر مجسم در آهن و فولاد بوده، نشانگر آیین سلحشوری و جوانمردی ایرانی هستند.

تاریخ فرهنگی ایران آمیخته با این آثار است و نیازمند احیا و باززنده سازی در جایگاه رفیع خود میباشد که تنها با کمک و یاری هموطنان پرشور و آگاه ایرانیم امکان پذیر میباشد.

اما تلاش های پر ثمر بزرگ مردانی چون دکتر فریدون جنیدی رویای دلسوزان فرهنگ و ادب پارسی را به حقیقت نزدیک ساخته است و در اینجا لازم میدانم از ایشان به عنوان بزرگ معلم و محقق ایران تشکر و قدردانی کنم.

با سپاس از اینکه برای ایران تلاش نمودید و برای ما این تلاش را بازگو کردید

www.amirparizad.com

بیوگرافی: دکتر منوچهر مشتاق خراسانی، متخصص جنگ افزار و سلاح های خاورمیانه، با تاکید بر ایران میباشد.

وی تحقیقات گسترده ای را بر اساس منابع اولیه و ثانویه ی اسلحه و جنگ افزار ایرانی، تاریخ ارتش ایران، نقوش و تزیینات جنگ افزارها، روش های مختلف ریخته گری برنز و سلاح های آهنی و نیز آهنگری جنگ افزارهای فولادی به عمل آورده است.

دکتر مشتاق خراسانی در دانشگاه های آلمان، آمریکا و اسپانیا به تحصیل در رشته های زبان انگلیسی، مدیریت صنعتی و نیز زبان اسپانیایی در مقطع فوق لیسانس و دکترای زبان انگلیسی پرداخته و به زودی تز دکترای خود را به صورت کتاب به چاپ خواهد رساند.

وی در بسیاری رشته های رزمی؛ دارای درجه استادی است در حال حاضر یکی از دغدغه های بزرگ ایشان احیا، معرفی و جهانی کردن ورزشهای رزمی باستانی و بومی سنتی ایران در دنیا می باشد.

دکتر مشتاق خراسانی نویسنده کتاب : Arms and Armor from Iran : The Bronze age to the End of the Qajar period

میباشد . در این کتاب که حاصل 10 سال زحمت و تلاش ایشان ، و تحقیق بر روی بیش از 800 منبع مکتوب میباشد در جای جای کتاب نمونه های مختلفی از جنگ افزارهای ذکر شده در شاهنامه معرفی و تفسیر شده است . در این کتاب ، جنگ افزارهای بیش از 11 موزه در ایران و مجموعه های شخصی معرفی و کارشناسی شده است .

در این کتاب در کنار فصول مربوط به جنگ افزارها به بخش های دیگری چون بررسی سمبلیک نمادها و تزیینات روی جنگ افزارها ، آیین و سنت جنگاوری ایرانیان همچون عیاران و جوانمردان ، کشتی و ورزشهای رزمی باستانی ، ورزش پهلوانی ، شمشیر بازی ، تیراندازی با تیروکمان ، اسب سواری ، چوب بازی و نیز در اویش و نقالی و تعزیه پرداخته است که در 776 صفحه به پایان رسیده است .

این کتاب در دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی معتبر سراسر دنیا به عنوان یکی از معتبرترین منابع و کتاب های تخصصی در این زمینه مورد استفاده می باشد که در اشاعه فرهنگ و حقایق آیین جنگاوری و سلحشوری ایران از دوران باستان تا آخر دوره قاجار بسیار موثر میباشد .

کتاب جدید ایشان : Lexicon of Arms and Armor from Iran : a Study of Symbols and Terminology

لغت نامه اسلحه و جنگ افزارهای ایران : بررسی سمبل ها و اصطلاحات از زبانهای پارسی باستان ، اوستا ، پهلوی و پارسی جدید ، به بررسی و آنالیز دقیق آنها در متون مختلف از جمله شاهنامه پرداخته است که در حال آماده سازی برای چاپ میباشد .

پیشینه تحقیقات دکتر مشتاق خراسانی بر روی شاهنامه ، به عنوان منبعی ارزشمند در راستای شناخت آیین جنگاوری و سلحشوری ایران و جنگ افزارهای ایرانی به بیش از 10 سال میرسد . در ضمن ایشان پژوهش و تحقیقات وسیعی بر روی نحوه ساخت کمان انجام داده اند .

دکتر مشتاق خراسانی مقالات متعددی در این زمینه به زبانهای انگلیسی ، آلمانی و اسپانیایی در مجلات معتبری چون :

Classic Arms & Militaria ,Journal of Asian Martial Arts , Hephaistos , Fezana Journal,Parsiana , Persian Heritage, Messer Magazin, Schwert und Klinge, Tactical Knives در سراسر دنیا چاپ نموده اند و مقالات بسیاری هم در دست چاپ دارند .

برای کسب اطلاعات بیشتر از کتاب ها ، مقالات و کنفرانس های ایشان به سایت زیر مراجعه نمایید :

www.arms-and-armor-from-iran.de

این گفتگو با یاری و تلاش بی شمار بانو راهیل علیپور ، فارق التحصیل در رشته کارشناسی موزه داری صورت پذیرفت

با سپاس از ایشان

www.amirparizad.com

هرگونه برداشت فقط با ذکر ماخذ مجاز می باشد

< بعد > قبل >

[برگشت به لیست]